

Izhaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej. Posamezna številka stane Din. 1.—. Uredništvo: Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6 III.

CENA: za en mesec Din. 4.—, za četrlet Din. 12.—, za pol leta Din. 24.—

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna“, Kolportažni oddelek, vhod s Poljanskega nasipa 2. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Inzerati se zaračunajo po dogovoru.

Trbovlje.

Kot strela so udarili 1. junija med nas trboveljski dogodki. Osem žrtev je pokrila zemlja, mnogo njih pa še boleha in hira po bolnicah. Vse slovensko ljudstvo občuti strašen pomen tega dne. V vsi javnosti se je zbudil odpor proti tistim, ki so te dogodke povzročili. Kdo so ti? To so v prvi vrsti tisti, ki so s svojo politiko omogočili in sankcionirali ter potrdili, da je ljudstvo v tej državi razdeljeno v dva tabora: v tiste, ki smejo javno nositi orožje in ga rabiti proti svojim sodržavljanom in v tiste, ki tega ne smejo, ampak morajo ubogati, plačevati davke in se pustiti strahovati. Prvi so državljani, drugi pa le poldržavljeni z dolžnostmi brez pravice. Dolgo časa to prepričanje ni moglo do prave zavesti, 1. junij pa je to stanje razsvetlilo z bengalično lučjo. Sedaj je jasno za vse, pri čem smo in kaj moramo.

Kaj ima Orjuna v Trbovljah opraviti? Pravijo, da imajo tam svoje člane. Kdo so ti? Nekaj trgovcev, nekaj uradnikov, največ poduradnikov in par delavcev. Trgovci se danes odpovedujejo. Da pa so zašli med Orjuno, ni niti čudno. Čudno je, da so zašli delavci. So pa to po večini brezposelni reveži, ki jih je družba vrгла na cesto. Tu so se nahajali v obupu. Prišli so Orjunaši in jim razlagali, da bodo oni za nje skrbeli, da se jim bo dobro godilo. Delavci so mislili, da je to zopet kaka delavska organizacija in so šli v Orjuno, 1. junij jim je pravično odprl oči. Sedaj vidijo, kam jadrajo.

Veliki kapital pri nas rabi razcepljenost med ljudstvom. Ta razcepljenost naj omogoči, da bo velesrbski centralizem ložje odiral naše ljudi in naše raje ter da bo ložje izvedel socialno reakcijo. Vkljub nesrečnemu štrajku so se delavstva še vedno bali. Zato so se spravili nad delavske žrtve ter jim obljubovali nebesa na zemlji, če pristopijo k Orjuni. In brezvedni delavec, ki sicer vedno tako rad posluša lepe obljube, je nasedel tudi topot. — Njegova beda bodi ekrazit, ki naj pomaga razgnati delavske vrste. S tem trenutkom bi bil velik kapital gospodar položaja. Dogodki, tako lepo inscenirani, pa so se končali tako, da so odprli javnosti oči tudi v tem pogledu.

Kaj sledi? Da je danes potrebno mnogo bolj ko včeraj ali kadarkoli ustvarjati trdno delavsko organi-

zacija. In tu naj nam bo dopuščena odkrita beseda. So delavske organizacije, ki so se udinjale režimu in so kljub svoji rdeči barvi bolj režimske kot režim sam. So dalje organizacije, ki menijo, da se režim ruši, če kdo zna dobro zabavljati. Če bi se režim dal vreči samo z zabavljanjem, verujete, da bi o njem ne bilo več sledu. Toda za ta posel je treba nekaj več. Treba je dela, poštenega in resnega dela v organizacijah. Treba je ljudstvo vzgajati in pošteno voditi. In tu mi lahko mirno rečemo: Naša organizacija je doslej vzgajala in vodila tako, da iz naših vrst ni izšel noben izdajalec delavskega stanu. Kdo drugi more kaj takega trditi o svoji organizaciji?

Orjuna sloni na nasilju. Za vzgled si je vzela laški fašizem. V njej igrajo prvo vlogo Primorci in Dalmatinci, nekateri misleč, da bo Orjuna rešila Primorce laškega fašizma. Toda če proklinjamo metode laškega fašizma, ne moremo istih metod blagoslovljati pri nas, posebno, če so naperjene proti lastnim bratom. To je velika zabloda, ki jo bodo prej ali slej prizadeti sami obžalovali.

Mi delavstvu priporočamo mir. Mi nočemo biti tnalno, na katerem bi drugi cepili drva. Vsakemu terorizmu se hočemo postaviti v bran. Toda hočemo tudi vse storiti, da se ohrani mir. Pred vsem pa opozarjamo delavstvo, da bi nekateri gospodje v stanju te krize, v kateri se nahaja kupčija s premogom, zelo radi videli, ko bi prišlo do kakega štrajka, da bi delavcev ne bilo treba plačevati.

Iz vsega tega je razvidno, kakim namenom je imel služiti oborožen pohod Orjunašev v Trbovlje in za kake namene so padle žrtve. Pri tem se je pa tudi ugotovilo, da to niso nacionalni interesi, ker ti se z umorom, izvršenim nad delavcem Fakinom, nikakor ne dajo spraviti v soglasje.

Krvavo igro igrajo gospodje režimovci in kapitalisti s slovenskim ljudstvom. To pa je danes resno in zrelo dovolj, da se igra ne bo posrečila. Bodimo na straži in združimo se v bojno falango. Združeni v poštenih in resnih organizacijah smo nepremagljivi!

pogrebu. Vojaki so morali telovaditi na sokolskem Taboru v Ljubljani na sokolski prireditvi med binkoštnimi prazniki in ubogi vojaki so morali tudi sokolsko telovadišče pometati in pospravljati. Tudi to spada v naš politični pregled.

8280.

Veliki župan, g. dr. Vilko Baltič, eksponent belgrajske centralistične vlade in dr. Žerjavove »samostojne« demokratske stranke, je poslal pod gornjo številko ljubljanskemu županu dr. Periču v torek dne 10. junija 1924 odlok, glasom katerega se razpušča ljubljanski občinski svet, vladnim komisarijem pa se do novih občinskih volitev imenuje dr. Viljem Krejči, odvetnik in predsednik »Rdečega križa«.

Vzrokov za razpust navaja gospod veliki župan mnogo, mnogo, toliko, da se mu nazadnje celo posreči povedati, da so prišli v nekaterih mestnih podjetjih do vpliva in odločilne moči — komunistični elementi.

Drži, vse drži! — — —

Ko je »Zveza delovnega ljudstva« pri občinskih volitvah dne 3. decembra 1922 ljubljansko buržoazijo pošteno nasekala, so gospodje naprednjaki napeli vse sile, da bi se volitve razveljavile, in precej časa je bilo preteklo, predno je centralna vlada blagovolila zavrniti iz trte izvito demokratsko pritožbo ter potrditi pravilno izvoljenega župana. —

Mirno lahko rečemo, da je sedanja magistratna večina držala besedo, dano ljubljanskemu delovnemu ljudstvu ob zadnjih občinskih volitvah in vemo, da bodo sedanji nasilniki dobili tak odgovor, kot se jim ne zdi.

Razpust občinskega sveta ni presenetil Ljubljane, ker delovno ljudstvo pozna demokratske teroriste! Jasno je bilo naprej, da bo slovenska demokratska klika izvršila to nasilje, kakor hitro pride do vladine moči. To se jim je z uskoštvo iz demokratske Davidovičeve stranke in za žute pare iz Pašičevega fonda posrečilo. Zato je »Zveza delovnega ljudstva« na razpust čakala, in kar je važnejše: se za nastop pri prihodnjih volitvah tudi že pripravlja!

Sedanjim oblastnikom ni za »komuniste« in drugo, marveč za novac, novac iz »Mestne hranilnice«, katerega »Slavenska banka« tako krvavo potrebuje! Le igrajte, gospodje! Toda za svoje! Kdor za tuj denar igra, ga nekaj čaka!

Ljubljansko delovno ljudstvo bo na to najnovejše nasilje odgovorilo takole: Proti teroristom bo pri prihodnjih volitvah zbralo enotno lepo število glasov: 8280!

Da jih spoznate!

Ko smo v zadnji številki »Pravice« nekoliko ožigosali krivično početje nekaterih protidelavskih elementov v tovarni mila na Glincah smo obljubili, da bomo še spregovorili. Obljuba dela dolg. Najprvo omenjamo, da je na »Pravico« naročena samo ena delavka v tovarni, zato pa je zadnja številka romala iz roke v roko, celo gospod ravnatelj si je dovolil, da jo mu prinese. Samo naročenka ni prišla na vrsto. To mimogrede. V imenovani tovarni so običajno, kadar je zmanjkalo dela, ali da so zaključili sezijsko delo, vedno odpustili tiste delavce in delavke, ki so zadnji prišli v delo. Kar je tudi pravilno. Ker so pa po tem običaju večkrat prišle na vrsto ljubljenske nam že znane Vovkove, je Vovkovo to silno peklo. Razume se, da je skušala take ljubljenske pridržati. Da se ji je tudi posrečilo, se ima zahvaliti svojem drznemu jeziku, ki je imel pri gospodu ravnatelju poseben dober učinek. Pika. Zato pa je morala iz tovarne druga delavka, ki je bila že več časa zaposlena in ki je bila bolj potrebna zaslужka. Mimogrede naj pripomnimo, da so bile največje ljubljenske Vovkove tiste delavke z dežele, ki imajo doma več ali manj posestva. Ko pa je Vovkova spravila v tovarno še možička, ki se je naveličal šivanke, je nastopala še bolj predrzno. Možiček je prevzel komando v svečarskem oddelku. Koliko se je razumel na sveče, si lahko predstavljate sami. Kmalu se je mož predrznil delavkam groziti, da jim bo on pomagal iz tovarne, celo še več, spozabil se je toliko daleč, da je začel deliti delavkam klobute. Pika. Gospod ravnatelj je seveda molčal, akoravno ve, da klobute pri delu niso več moderne, in da delavec rajši prejme kos kruha, ki ga je bolj potreben

Politični pregled.

Na balkanu vre.

Prav vse balkanske države so padle zopet v ono mizerno politično stanje, v katerem so bile pred vojsko. Bolgarija je suženj belega terorja in makedonstvujuščih. Morilci, požigalci in goljufi so danes na čelu njene uprave. Kadar se tem ljudem poljubi, vprizore revolucijo in poboje, da spravijo gotove ljudi v krtovo deželo. Grčija je lutka v rokah angleških in francoskih kapitalistov. Po njihovih željah se ubogo ljudstvo mori in kolje med seboj. Za Albanijo se pulj Italija in kakor izgleda ne bo dala miru, dokler je ne bo popolnoma dobila v svojo oblast. V Rumuniji vlada veleposestnik in kapitalist in se z nasiljem in terorjem vzdržuje na krmilu.

Naša država

ie z rešitvijo zadnje krize tudi prišla v to vrsto in še globlje je padla. Kriza se ni rešila po zakonu in po ustavi, ampak v zadnjem trenutku je posegla vmes nevidna sila, ki je bila silnejša kot narodova volja, mogočnejša kot ustavna in zakonita določila. Ta nevidna roka je kot strah, ki ga nihče navadnih zemljanov ne pozna. In ta roka je odločila. Od tedaj ne drži noben zakon več, pravna varnost je izginila, navaden državljan, zlasti pa proletarec ni več varen življenja in njegovo imetje je izpostavljeno tatovom. Nekateri pravijo, da bo tako do 20. oktobra, drugi pa imajo temne slutnje, da bo po 20. oktobu še huje.

Nova velika župana.

V Ljubljani je imenovan za velikega župana dr. Vilko Baltič, v Mariboru pa dr. Oton Pirkmayr. Oba sta pristna Žerjavovca. Postavljena sta, da izvršujeta povelja Slavenske banke in dr. Žerjava in z vsemi sredstvi ubijeta slovenskemu ljudstvu v glavo, da ni več slovensko, ampak Žerjavovo, ni več samostojno, ampak prodano Rade Pašiču in njegovemu drugu g. Praprotniku. Zato mora to ubogo ljudstvo pri prihodnjih volitvah voliti Žerjava, kajti le on ima lastnosti velekapitalista in velesrba v najpopolnejši meri.

Predpriprave za balkanske volitve.

Ker se vse slovensko ljudstvo z gnusom obrača od Žerjavovih izdajalcev, hoče ta klika s silo in denarjem obdržati oblast. Zato je oborožila »Orjuno«, ki naj bo nekaka telesna straža jugoslovanskih Mussollinijev. Ker se je pa ta straža v Trbovljah tako strašno slabo izkazala, je začel g. Žerjav segati še po drugih sredstvih. Prvo delo novega velikega župana je zato bilo

razpust občinskega sveta ljubljanskega.

Kajti izvoljeni občinski svet ljubljanski je vendar predstavljal preveliko samostojnost Ljubljančanov in še celo ljubljanskega delovnega ljudstva. Zato je Ljubljana zopet brez župana in ima gerenta, ki ni kak uradnik, ki bi ga vlada imenovala in ki bi bil vladi odgovoren, ne. Novi gerent je ljubljanski advokat Žerjavovec in starosta ljubljanskega sokolstva.

Komunisti in socialisti.

Po deželi so se komunisti in socialisti z vso vnemo trudili, da pomagajo na noge propadlim liberalcem. Kjerkoli so mogli, so svoje kandidatne liste za občinske volitve vezali z Žerjavovci in samostojnimi kmeti, če tudi so na teh listah kandidirali aktivni organizirani orjunaši. Takih zgledov je več kot dovolj. Če bi segli le malce nazaj, bi se tudi spomnili, kako divji so komunisti zapustili zvezo delovnega ljudstva v Ljubljani, kaj vse so počeli Jeramovi socii na Jesenicah, kako so komunisti in socialisti v objemu z liberalci-orjunaši gospodarili v Trziču, kako so volili župana na Koroški Beli itd. brez konca in kraja. Vse to je bila spretno usmerjena politika, ki je pomagala Žerjavovcem pripravljati nasilja, razbijati in uničevati odporno moč delovnega ljudstva. Spričo trboveljskih dogodkov so mnogi izpregledali in spoznali, da je resen odpor proti krivici in korupciji mogoč samo v enotni fronti delovnega ljudstva, ki sloni na večno veljavnih načelih krščanstva.

Ubogi vojaki.

Vojaki so morali spremljati umrle »Orjunaše« k

kakor pa klofute. Kakor nam je že znano, je bil pred 14 dnevi odpuščen iz tovarne Ivan Ločniškar. Gospod ravnatelj je izjavil, da ga odpusti radi pomanjkanja dela. Če bi to res bilo?, potem bi gospod ravnatelj storil tako, kot je storil običajno vselej, kadar je zmanjkalo dela, kolikor ni bil zapeljan od raznih petoliznikov. Ker pa tega ni storil, smatramo Ločniškarja, da je postal žrtva intrig, ki so gospodu ravnatelju dobro znane, samo da izdati noče, ker se boji gotovih ljudi v tovarni, ki so Ločniškarja postavili na cesto. Potem pa pravijo, da imajo le časa za take čenče v časopisju. Da, Da! Imamo ga, imamo, ako kmet hoče, da ima čisto pšenico, si vzame vedno toliko časa, da izčisti plevel, ki ne spada med čisto zrnje, kakor ne spadajo kapitalistični petolizniki v delavske vrste. Pika.

Delavski pokret pri D. M. v Polju.

1. junija je praznovalo kršč. socialno delavstvo 30. letnico svojega združevanja. Na temu zborovanju je bilo častno zastopano tudi delavstvo iz D. M. v Polju, katero stoji že 29. leto v boju za krščanska načela. Ko je pričel rajni dr. Krek vzbujati v srcih od kapitala najbolj zatiranih in zavrženih delavskih masah zavest, da smo tudi delavci ljudje, ki hočejo živeti človeka dostojno življenje, je takoj našel odmev tudi med našim D. M. poljskim delavstvom. Takoj se je zbralo nekaj mož, ki so se odzvali njegovemu vabilu, da si ustanovijo stanovsko obrambno organizacijo, ki bo šla v boj proti kapitalističnim pijavkam. Dne 10. maja 1895. so prvi bojovniki sklicali prvi delavski zbor pri D. M. v Polju v gostilni pri Kuharju, katera še danes obstaja. Vlado komisar pa je shod prepovedal, ker ni bil pravilno naznanjen oblastem. Na tem shodu se je nameralo pripraviti teren za organizacijo kršč. social. delavstva. Naši veterani niso obupali, da si jim je prvi poskus ponesrečil. Hodili so v gozd na sestanke skrivaj, ker ni bilo na razpolago nobenega lokala, kjer bi se mogli nemoteno sestajati. Dne 24. junija je bil tak staneček v gozdu, kjer se je izvolil pripravljalni odbor za »Delavsko podporno društvo v Vevčah«. Kot predsednik pripravljalnega odbora je bil izvoljen tovariš Ignac Mrcina, sedanjí občinski tajnik. Dalje so bili izvoljeni v pripravljalni odbor: Plevnik Jože, Čopič Jože, Rešek Franc, Jeriha Anton in Mrcina Jože, katerega že davno krije gomila; prvi člani pa Pokovec, Rant, Rupret, kateri še živijo. Drugi pa so še vsi čvrsti in s ponosom gledajo na sad svojega dela. — Dne 30. oktobra 1896 je bil po raznih šikanah in velikem trudu sklican ustanovni občni zbor omenjenega društva v gostilni Jožeta Mrcina v Zg. Kašlju. Jože Mrcina je bil izvoljen za prvega predsednika, njegov brat Ignac pa za prvega tajnika. Na občnem zboru je navdušeno govoril rajni naš oče dr. Krek. Omeniti moramo, da je pri sestavi pravil deloval tudi takratni g. kaplan Ivan Müller, sedanjí župnik pri D. M. v Polju. Društvo je bilo tako srečno ustanovljeno in izročeno svojemu namenu. L. 1897 si je društvo nabavilo svojo zastavo, kateri je kumovala še živeča g. dr. Divjakova na Studencu.

Društvo je imelo dolgo časa samo ta namen, da podpira delavstvo v slučajih bolezní. Kmalu pa se je pokazala potreba strokovne organizacije, katera bi se borila za pravice delavstva. L. 1900. je izbruhnila prva stavka v Vevški papirnici, katera je bila povod ustanovitve »Kršč. soc. strokov. društva papirnega delavstva v Vevčah. Ob tej stavki je delavstvo stalo v najhujšem boju za svojo pravico. V prvih vrstah je stal tedanjí kaplan Rihar, sedaj dekan v Šmartnem. Vlada je dala vodstvu tovarne na razpolago cel štáb žandarmerije in vojaštva, da bi zlomila moč delavstva, kar se pa ni posrečilo. V Vevčah je bilo pravo obsedno stanje. Delavstvo je sklicevalo shode daleč proč po gozdih na skrivaj, ker je vlada vse shode v javnih prostorih prepovedala. Kljub temu je delavstvo vztrajalo in si priborilo nekaj svojih pravic. Ustanovilo si je prvo svojo strokovno organizacijo, h kateri so pristopili takoj tudi tovariši iz Goričan in Medvod. Delavstvo iz teh treh tovarni je tvorilo že takrat dobro organizirano enoto pod vodstvom tov. Antona Jeriha, ki je zdaj vratar deželne blaznice na Studencu. Društvo je prirejalo sestanke, redne seje, shode, predavanja in izlete. Velikokrat je prihital v našo sredo pok. dr. Krek, tov. Gostinčar, Moškerc, Štefe, Miklavc, Eržen Josipina i. dr. Društvo se je udeleževalo raznih zborovanj in anket.

Delavsko podporno društvo je 1. II. 1903 likvidiralo in Kršč. soc. strokovno društvo papirnih delavcev je prevzelo njegove agende, za kar je primerno preme-

nilo pravila. Tako je bila sedaj ustvarjena organizacija slična naši J. S. Z. L. 1908 je imelo delavstvo skoraj 3 mesece trajajočo stavko, ki je po hudih borbah vendar srečno izpadla v korist delavstva. Pozneje se je ustanovila skupina JSZ, ki je imela nastavljenega tajnika pokojnega tovariša Ivana Mejača.

Kršč. soc. strokovno društvo je postalo tako nepotrebno in je leta 1913 likvidiralo. Skupina JSZ je imela krog 500 članov pred vojno. V času vojne pa je popolnoma zaspala. L. 1919 jo je na novo ustanovil dolgoletni borec tov. Lajevec Anton z rajnim Ivanom Gostinčarjem. Iz te pa se je razvila sedanja mogočna papirniška zveza pod vodstvom tov. Fr. Kukovica ter borcem v Preski Iv. Peternelom.

L. 1921 se je osnovala tudi politična organizacija kršč. soc. Delavske zveze, na čelu Riharjeva učenca tov. Lajevec in Kukovica. Prvi uspehi na političnem področju so bili. Bile so napake kot povsod. Toda tudi to seme je vzniklo ter zraste pod nevstrašnim vodstvom v mogočno drevo. Duh Krekov nam še kliče iz večnih višav: Krščanski delavci, združite se! Naša moč, naša sila še ni izčrpana. Naprej v organizacijo, naprej v strnjene vrste. Prekvasiti moramo vsakega posameznika s Krekovim duhom, vzbuditi močno delavsko samozavest, dvigniti delavsko izobrazbo in če treba tudi delavski ponos. V Zadobrovi se je osnovala podružnica Krekove mladine, mladinska izobraževalna organizacija, ki pripravlja pod vodstvom vstrajnega tov. Vodnika desetlet naprej.

Treba nam je gospodarske organizacije. Konsumno društvo napreduje, vendar bo treba člane naših organizacij na del. Konsumno društvo bolj pritegniti. Naj nas čakajo pritiski in nove borbe, ne strašimo se jih, ne od leve ne od desne. Potrebno pa je, da delamo vsi. Vsakemu posebnemu naj se omogoči delovati. Kjer so razmere najslabše, je treba udariti, pa naj poka in stoka. Kristusova ideja in pot, ki nam jo je začrtal Krek pred 30 leti, pa vodi v gotovo zmago.

Delavska zveza.

Maribor.

Okrožni tajnik Andrej Semenč in glavni tajnik J. S. Z. Franc Žužek sta se dne 6. t. m. po posvetovanjih z delavstvom in drugimi merodajnimi činitelji dogovorila, da se v kratkem osnuje za mariborski sodni okraj »Okrajna delavska zveza« s sedežem v Mariboru. Maribor sam bo osnoval petero krajevnih D. Z. Na ustanovnem občnem zboru bo poročal predsednik D. Z. sedaj na to, da gredo na agitacijo. Shod bomo naznali o pravem času, pred občnim zborom J. S. Z. pa se najbrže ne bo vršil.

Errata corrigé!

V poročilu o proslavi 30. letnice se nam je pripetilo v zadnji številki dvoje neljubih napak. Pri pozdravnem večeru delavstva ni pozdravil delavstvo v imenu akademskega društva »Panonia« Grafenauer, marveč Preac. — V poročilu o občnem zboru D. Z. za Slovenijo se mora glasiti stavek v 15. vrsti takole: »Nato se je razvila debata o teh poročilih, v katero je posebno srečno, zlasti pa stvarno posegel Franc Terseglav, tajnik SLS g. Gabrovšek pa je pokrenil živahen razgovor o razmerju D. Z. do SLS. — Ta sicer neizogibna debata itd. . . .«

D. M. v Polju.

Naša »Okrajna delavska zveza« je sklicala na binokotni ponedeljek ob osmih zjutraj v društveno dvorano javen voliven shod spričo občinskih volitev, ki bodo v nedeljo, dne 15. t. m. Na shodu je poročal tajnik Franc Žužek, ki je razložil bistvo avtonomije sploh ter še posebej pomen občinske avtonomije. Njegov govor so prisotni osvojili. Posamezne stranke, odnosno liste je razložil tov. Fr. Kukovica. Prva je »Kmetško-delavska obrna lista«. Dr. Žerjav bo nanjo zastoj lovil. Zanj stoje samo stari in mladi liberalni magnati. Druga je lista »Neodvisne delavske stranke Jugoslavije«. Zanimivo je, da na tej kandidaturi dva trdna kmeta, znak, da sodrugom ni samo za delavske glasove. Tretja je lista »Delavske zveze«, na kateri kandidira delavstvo vseh strok s kajzerjem in malim obrtnikom vred prav v duhu pravil D. Z. Četrta je lista »Kmetške zveze«. Kandidatje sami kršč. kmetje. Ta in delavska lista sta se storili sporazumno in sta med seboj vezani. Peta je lista »Obrtne zveze«. Ta se ni hotela strankarsko opredeliti in je na žalost sprejela med kandidate dvoje zagriženih liberalcev. Eden, ki je kandidiral na tretjem mestu, je k sreči črtan. D. Z. pojde iz sledečih vzrokov v boj zoper obrtno listo: 1.) Želeli smo, da SLS postavi

liste D. Z., K. Z. in O. Z. sporazumno in da se vse tri med seboj zvežejo. D. Z. in K. Z. sta to napravili, O. Z. pa je to pametno potezo odklonila. 2.) Čisto jasno je, da bodo liberalni obrtniki vsi brez izjeme volili prvo ozir. Žerjavovo listo in to celo tisti, ki kandidirajo na naši obrtni listi! Glasovi naših obrtnikov naj bi torej pomagali, da bi bil kak liberalcec še na naši listi izvoljen. 3.) D. Z. smatra bajtarje in male obrtnike, ki se pretežno žive od svojega osebnega zaslužka, za svoje člane in ni nobenega razloga, da bi ti mali ljudje volili gmotno dobro stoječe gostilničarje in druge!

Iz teh razlogov bodo v nedeljo vsi naši delavci, kajzarji in bajtarji ter mali obrtniki volili tretjo skrinjico, kmetje pa četrto!

Vsem Okrajnim delavskim zvezam.

Kolikor bomo delali, toliko bomo veljali, misli vodnica vsemu našemu bodočemu delu. Misli rojene ob 30-letnici, naj ne zaspajo, marveč naj bodo sleherni dan pred očmi vsakega delavca, ki mu je v resnici mar bedni stan delavca in zaničevani ter težavni položaj našega delovnega ljudstva. Ne smemo ostati pri tem, kar smo si ustvarili doslej. Naš pogled in naše delo mora naprej! Po vseh večjih krajih moramo ustanoviti OKRAJNE DELAVSKE ZVEZE, ki imajo nadaljnjo nalogo: ustanavljanje KRAJNIM DELAVSKIM ZVEZAM delokrog bo predpisal novi poslovnik. Kdor rabi kaka pojasnila za ustanovitev naše stanovsko-politične organizacije, naj se obrne po pojasnila na centralo Delavske zveze, Ljubljana, Stari trg 2/I, koder dobijo tudi pravila in nasvete za ustanovitev. V bodoče bo centrala gledala na to, da bo prirejela čim več shodov in sestankov v Sloveniji.

Vse Okrajne delavske zveze prosimo, da nam javijo vse svoje podružnice: Krajne delavske zveze, številčno stanje in nam za preteklo poslovno leto pošljejo po 1 Din. članarine za vsakega člana. Ako bodo hotele članice, da posluje centrala redno in dobro, bodo morale same gledati na to, da izvršujejo sklope občnega zbora natančno, da ne bo treba vednih opominov in prošenj. Naj vlada v naši organizaciji red in disciplinal. Kadar se bomo toliko zavedali, da bomo radevolje brez vsakega pritiska dali organizaciji, kar ji gre, takrat bomo tudi lahko zahtevali od njene.

ODZ Sv. Miklavž pri Ormožu.

V nedeljo dne 15. junija 1924 takoj po sami maši se vrši seja okrajne delavske zveze v društveni dvorani pri sv. Miklavžu. Razpravljalo se bo v glavnem o krajevnih delavskih organizacijah. Odborniki od blizu in daleč ste vabljeni, da se udeležite. Nekaj novega! Pri nas bi si Bernotov srakoper rad gnezdo nanosil, zato pa je še prinesel dve slamici »Napreja«. Samo pri nas so politični pobalini tako poredni, da mu ga bodo sprosti razdrli. Takih socialističnih lažljivostv ne maramo in njegovih prerokov tudi ne. Odsvetujemo mu vsakršne nadaljne poskuse, ker smo mi viničarji žalibog prebogati na izkušnjah raznih političnih fraz.

Črnškim apostolom Bernotovega socializma in vere.

Dobro da ste nas spomnili na slavnost prvega maja, ki je nam že skoraj prešla iz spomina. Kako je to vendar mogoče? Ko nas je vendar ob ranem svitu zbledela krasna godba, da smo kar drli na ulico. A kaj šele nebrojni sprevid naših rdečkarjev! Bilo jih je, da si komaj pregledal ono malo kopico, ki se je z žalostnimi obrazi pomikala proti Mežici. Zdaj pa zdaj se je ozrl kateri s plahim obrazom, da bi videl ali še mogoče pridirja kak zaostali zavednež in se udeleži slavnega sprevida. Toda vsi so topot rajši ostali doma in s tem pokazali svojo zavednost. Zato so naši rdečkarji obrnili tembolj svojo pozornost po oknih in vratih, kje bi se jim pokazalo kaj rdečega v pozdrav. Ker danes je prvi maj, danes je praznik črnških rdečkarjev. Zato naj se vsak pokaže, kdor je znani. Če ne v srcu, pa vsaj na zunaj; in to je na oknih. A glej še v tem je bilo dovolj prevare. Opazili so nekaj neokrašenih okenj, in to še celo v njih veliki proletarski hiši v Mišeniku. To je že več kot od sile, ali to ni razžaljenje vseh onih, ki stojijo že z eno nogo v Bernotovem rajju? Znano nam je, da jim je skipela jeza, da so bili do ušes rdeči.

Vso jezo sedaj vsipljejo na ubogega krta, ki je res črn, in to še zato, ker je edini v Bernotovem rajju, ki je bolje rečeno v veliki proletarski hiši, ki ne da svoje kože zamenjati z rdečo. Kajti vso golazen danes že lahko vidiš v Bernotovem zverinjaku, je rdečega Krta jim še manjka. A Krta ni, in ga tudi ne bo. Krt je še vedno črn.

Čul sem odgovor; iz zemlje, ki je bila prepojena z dimom in sajam, se je dvignil . . .

Ali jih čuješ, kako mi buče, leta in leta sem čul že njih tok; vedno mi isto done na uho: delaš in trpi . . . navadil sem že teh trdih besed, ki mi vreče iz jermenja nasproti, vzljubi sem, te stroje sem vzljubil, pri njih sem preživel vse dneve od šestih naprej do večera; poznam jih že, vsakega ločim po njegovem sičanju.

In še ponoči mi vstajajo pred oči vrteča kolesa. Enakomerno padanje kladiv mi je uglasilo trgajoče krike grozne besede, ki jih nisem izrekel. N—osil sem jih v srcu s silo zamorjene, da bi zbesnele in se izlile v eno samo kletev obupanega starca, da bi dvignil železno pest in zamahnil . . .

Pa sem začutil na roko in na prstih podolgovate žulje od kladiva in v strahu sem se hitro dvignil, ko je zapela parna piščal.

To ti odgovarjam, brat, v trpljenju sem spoznal, da si mi brat, iz trpljenja se nama je rodila ljubezen . . .

Razgubil se je že ta enakomerno pojoči glas in vstal od nekod tretji . . .

Ali več ne vešta, kako smo v trpljenju drugovalili daleč od doma. Doma pa se je našim ženam z vsakim dnem vrezala nova guba v lice, ko so prosile lačne oči naših otrok.

In nismo si upali v ulice, široke in svetle, da ne bi ob svetlobi ljudje zapazili naših zakrpanih sukenj in se nam ne posmehovali z začudenjem in pomilovanjem.

Nam pa je bilo težko, težko dni in mesece in ne samo vama, brata, ne samo meni, temu in temu in onemu in vsem. Pela je v naših rokah rovnica, pela so kladiva iz leta v leto . . . trideset let že in še čez . . .

Zaprosili smo, da bi se razširila nad nami roka, vsa dobrotljiva, ki bi razlila nad nas blagoslov.

In iz trpljenja se nam in rodilo upanje, še več, ljubezen, ki nas je družila . . . in iz trpljenja nam raste moč, da lahko zremo v bodočnost . . .

Zato je tudi naše trpljenje blagoslovljeno . . .

G. M.

Iz trpljenja.

Misli ob tridesetletnici delavskega gibanja.

Te dni sem slišal nekoga, ki je govoril v pretrganih vzklikih . . .

O dajte mi, da pogledam jasno nebo nad seboj, da vzrem solnce na njem in se mi vzbudi v srcu tiho upanje. Črno je moje lice, mrke so moje oči in ščemi jih svetloba, ki je niso vajene, le kamen ločijo od kamna. Ali bom čul odgovor? — Vse mirno, vse tiho je . . . sam čutim tukaj in ljubim to črno zemljo, o ljubim bolj kot oni, ki se jim sedaj smejejo pisani travniki, zeleni gozdovi na domači zemlji. O, da bi mi dali, da bi mogel dihati vonjavo prerajene zemlje, jo z očesom premeriti do obzorja, da bi se porajala v meni nada in vera . . .

Ali bom čul odgovor? — Nič . . . le rovnica in kramp sta zapela ob črni kamen . . .

ravno tako njegova žena in njegova mladež. O strah in groza! Kaj res v Bernotovem raju ne bo rdečega krta? Tako si vbija v glavo največji prerok in apostol Bernotovega evangelija Grabner Lipš, kateremu je mnogo na tem, da bi v svojem evangeliju tudi oznanjal, da je v Bernotovem raju že celo Krt rdeč. Ta apostel je že tako navdahnjen Bernotove svetosti, da mu je že zagotavljen najčastnejši prostor. Zato se tudi ta mož prizadeva, da bi prej kot prej napolnil Bernotov raj z vsakovrstnimi ovcami, tudi črne niso izuzete. Ej Lipš! V naših vrstah ne bo plena. Predobro poznamo take judeže, ki so vsak trenutek pripravljeni, da izdajo tudi lastnega učenika. Ob priliki razlivanja žolča naših rdečkarjev je tudi na naše Izobrazbe, durštvo padlo nekaj kapljic: Zadnja prireditelj »Dveh Mater« jim ne gre iz glave. In to zbog tega, ker je bil čisti dobiček namenjen novim zvonom. Kaj ne! Zakaj ves čist dobiček za zvonove? Zakaj pa ne za Bernotov podrti raj, ki ga je treba zopet na novo postaviti. Res se mora reči, da ste lepa svojati, ki ne pustite pri miru niti tega, kar je nam sveto in spada v hišo Gospodovo, da niti Marijin kip pred vami nima miru. Vsekakor pa so naše prireditve, ki smo jih nudili ljudstvu v pouk in zabavo, vedno hvalevredne. Ne kot vaši »Rdeči nosovi« in »Kralj z Betjanove«, ko ste še ob določeni uri čakali na ulicah, kdaj in odkod bi se podkazal kak radovednež, da bi si ogledal vašega »Kralja« in »Rdeče nosove«. Znano nam je dobro, kolik je vaš vpliv na ljudi, ki se hodijo le dolgočasit k vašim prireditvam.

V opomin onim, ki še niste popolnoma zastrupljeni z Bernotovim evangelijem pa kličemo: proč od zgubljenih ovčic. Kajti kakršen pastir, taka je njegova čreda.

Žene in dekleta.

O vzgoji.

Enotnost in edinstvo staršev je za vzgojo otrok brezpogojna potreba. Navadno pa se v tem oziru največ greši; vsak ravna z otrokom po svojem razpoloženju. To pa rodi zle posledice za pokorščino, avtoriteto in vzgojo volje. Zato je neobhodno potrebno enotno vodstvo pri vzgoji, ki naj bo v rokah razumne, uvidevne in močne matere, ki jo oče podpira in izpolnjuje. Velikega pomena je način, kako se oče briga za vzgojno delo matere. Ako vidijo otroci, da sta oče in mati v zapovedih in prepovedih edina, da nikoli ne dobe potuhte pri materi in nasprotno, da oče dosledno zahteva izvršitev tega, kar je ukazala mati, potem je to prva in prav dobra podlaga za avtoriteto staršev in vzgojo pokorščine otrok. Zato niso tudi prav nič na mestu neokusna primerjanja med očetom in materjo in izpraševanja »koga imaš raje, ata ali mamó?« Tudi naj očetje v prostem času ne smatrajo otrok za igračo, jim vsega ne dovolijo in naj jih ne razvadijo na tak način, da mati sploh ne vidi več do svojega vzgojnega dela. Na drugi strani naj pa tudi mati ne straši z očetom, kot z nekakim hudodelcem, ki naj ob vsakem povratku zvečer kaznuje vse prestopke celega dne. Nasprotno pa naj se oče in mati večkrat razgovarjata, kako bi prav in dobro vzgojila svoje otroke, posebno tedaj, ako se pojavi pri vzgoji ovira, ki jo je mogoče odpraviti z združenimi močmi.

Seveda pa mora vzgoja poleg zemeljskih ciljev zasledovati tudi otrokov večni smoter. Kakor hitro je otrok nekoliko razvit, prične mati otrokovi starosti primerno rabiti pri vzgoji tudi verska sredstva, t. j. da ga uči moliti, mu pripoveduje o Bogu in ga vodi v cerkev. Krščanska mati čuti srčno potrebo, da budi v otroku čustva ljubezni, spoštovanja in hvaležnosti napram Bogu. Kmalu mu začne govoriti kratke, priske besede malih otroških molitvic. Pripoveduje mu o vsevednem, vsemogočem in neskončno dobrem Bogu, k čemur ji služi celo narava za nazorilo. Da je prvi vtis o Bogu pri otroku lep in vzvišen, zato mora skrbeti in to zavis od nje. Varuje pa naj se v otroku vzbujati strah pred Bogom, kar povzroča mržnjo; zato ne žugaj otroku z božjimi kaznimi, ki jih otrok ne more razumeti in tudi ne zaslužiti. Občudovanje Boga in ljubezen do Njega mora mati vliati otroku v srce in na teh dveh občutkih se dviga mala dušica kvišku. Po materinem spoštljivem obnašanju pri molitvi, pri pogovorih o Bogu spozna otrok, da gre tukaj za nekaj velikega. Kakor neka tajna slutnja se mu pojavi visoka in brezmejna bližina božja. Ta vtis ostane v otrokovi duši, in ob njem se oprijemlje in dviga v poznejših skušnjavah in nevarnostih.

Strokovna zveza.

Maribor. V petek, dne 6. t. m. se je vršil v prostorih »Prosvetne zveze« ob šestih zvečer zaupni sestanek članov J. S. Z. Predsedoval je načelnik mariborskega okrožja J. S. Z. g. dr. Andrej Veble, poročal pa je o važnih notranjih vprašanih glavni tajnik JSZ France Žužek. Sestanek je uspel. V bodoče bo treba organizacijo nasloniti na take zaupne razgovore, ker so nujno potrebni, da sedoseže enotnost postopanja v vseh ozirih.

Bolniški strežniki Maribor. V petek, dne 6. t. m. se je tu vršil strokovni shod naše skupine, ki ga je vodil okrožni tajnik JSZ Andrej Semenč, poročal pa je glavni tajnik JSZ France Žužek. Shod je bil zelo zanimiv in so strežniki in strežnice bili zadovoljni, ker je sedaj jasno je, kje je jedro našega težkega položaja. Fantje in dekleta! Vsi v organizacijo, da branimo svoje pravice!

Celjski cestni mojster. Državni cestarji celjskega okraja imajo zelo finega gospoda cestnega mojstra, kateri se, kakor vidimo in slišimo, razume na vse drugo, samo na cestni red ne. Toda nekaj dobrega pa zna napraviti, namreč da cestarjem ni treba jarkov kopati ob cesti, ker so po sredi ceste dovolj globoki, da voda lahko odteka. On ni čestni strokovnjak, kajti po-

kazalo se je že to na prejšnji njegovi progi Celje-Vojnik, kjer je sedaj srečno občinstvo in cestarji, ker imajo gospoda Krušiča kot mojstra. Ta mora sedaj popravljati za g. L., samo žalibog misli kmalu tudi on oditi. Na progi Celje-Vransko je pa, v čisto kratkem času službovanja g. L., že nered. Slišali smo pa tudi pritožbe cestarjev, kakor prej s proge Celje-Konjice, tako sedaj iz proge Celje-Vransko, da hoče ta gospod povsem nove metode vpeljati glede službe. Je pač bil v Avstriji feldwebel. To vse se nam zdi čisto Pašičeva metoda. Cestarji zganite se. Nam se zelo čudno zdi, da se nihče ne gane in še celo kaor nam je znano, imajo svoje društvo. Torej na noge cestarji, v opozicijo proti korupciji in denuncijantstvu.

Društvo diplomiranih babic v Sloveniji

Protj mazaštvu na Štajerskem. Odbor društva je prosil tudi mariborski škofijski ordinarijat, naj bi, kakor ljubljanski, objavil v svojem uradnem škof. listu dopis Zdravstvenega odseka za Slovenijo o babicah. Nato je odgovoril č. g. M. Matek, ravnatelj pisarne marib. ordinarijata, da je že 5. dec. 1923 s posebno okrožnico obvestil o tem dopisu vso čč. duhovščino mariborske škofije. — Hvala lepa! Odbor D. d. b.

Spremembe v odboru. Za čas odsotnosti g. tajnice Stane Vorina, ki je odšla v službo zdraviliščne strežnice v državno zdravilišče Dobrna, je prevzela delo tajnice g. Močan. Blagajničarske posle pa je začasno prevzela g. Poljanec od g. Černe, ki iz zdravstvenih razlogov potrebovala te olajšave.

Članarino za l. 1924 (20 Din.), ali za l. 1923 (18 D) naj pošljejo že vendar enkrat vse članice, ki tega še niso storile. Če hočemo imeti močno organizacijo in pomoč od nje, moramo tudi znati kaj žrtvovati zanjo!

Vse organizacije zavarovancev bolniške blagajne prosi tem potom odbor Društva diplom. babic, naj mu sporoče, ako so pri volji podpirati Društvo dipl. babic, da bo bolniška blagajna zanje (njihove žene porodnič) izplačevala babice po njihovi tarifi. Dokler namreč sili bol. blagajna babice, naj opravljajo v rodbinah zavarovancev za komaj polovični honorar svoj posel, ravno najboljši (organizirane) babice ne prevzamejo opravila drugače, kakor da rodbina sama iz svojega plača honorar po tarifu društva, ne glede na to, kaj dobi od bolniške blagajne povrnjeno. Po zdravni pameti pa bi morala blagajna, v katero morajo zavarovanci plačati visoke zneske, plačati za zavarovance vse porodniške stroške, kakor jih mora glede zdravnika. Sicer bodo babice morale poseči po močnejših sredstvih (kakor so pred 2 leti zdravniki, ki so dosegli, kar so smatrali za svojo pravico). Bilo bi pa predvsem v interesu zavarovancev samih, da z Društvom babic vred nastopijo za pravično ureditev tarife boln. blagajne za babice. Prosimo torej vse organizacije zavarovancev, da nas obveste o svojem stališču in nas podpirajo, ker s tem sebi prihranijo stroške.

Državne oblasti so dolžne vse storiti, da omogočijo in pospešujejo zdravo naraščanje naroda. Ako pa ne preganajo mazaštvo pri porodih, ako pritiskajo vsled napačnega varčevanja boln. blagajne na prazne žepe zavarovancev, s tem indirektno podpirajo mazaštvo in nazadovanje števila porodov!

Delavec! Sleherni dan se vprašaj:

All redno plačujem
All redno čitam
All redno dopisujem v
All zadosti agitiram za

Pravico?

Prometna zveza.

Skupina Jesenice je imela dne 25. maja 1924 društveni sestanek v prostorih Kat. delav. doma na Savi. Udeležba je bila precejšnja. Zelo živahna debata na sestanku nam je porok za nadaljni napredek naše skupine. Tov. Židovšek je poročal obširno o občnem zboru P. Z. v Ljubljani. Poročilo so vsi navzoči z zadovoljstvom vzeli na znanje. Nato je govoril tov. Breskvar, ki je s svojim čvrstim govorom jako navdušil vse tovariše. Upati je, da se poživi naše društveno gibanje na Jesenicah. Večkrat bi rabili kakšnega govornika tudi iz Ljubljane, pa bi se vse bolj oživelo in marsikaj med železničarji pojasnilo.

S krščansko socialnim pozdravom R. Fr., predsednik.

Iz tajništva P. Z. Vsem skupinam in zaupnikom naroča načelstvo P. Z. naj se glede reklamacij za list »Pravica« člani vselej drže že tolikokrat danega navodila, da se poslužujejo le poštinih reklamacij. Na kos papirja se napiše beseda »Časnikarska reklamacija«, na drugo stran se napiše natančen naslov tistega, komur ni bil list dostavljen. Znamke ni treba nobene, ker so vse take reklamacije poštine proste. Če pa reklamirate za katerega člana »Pravico«, ne da bi poslali obenem natančen naslov, sploh ni mogoče ugotoviti, kje je vzrok, da se list redno ne dostavlja.

Opozarjamo vse blagajnike, da pošiljajo točno in redno obračune do 10. vsakega meseca, da nam je mogoče glede lista določiti pravočasno število iztisov v tiskarni, ker tistim, ki ne plačajo članarine, ne moremo lista pošiljati.

Ker nismo pravočasno dobili dopisov in poročil o sestankih po občnem zboru, nam je za to številko bilo nemogoče vse dopise objaviti. Opozarjamo še enkrat vse dopisnike, naj vpošljejo vse dopise vselej tako, da bodo že do pondeljka v Ljubljani, ker se uredništvo zaključuje v terek pred izdajo lista. Zato bomo morali več dopisov objaviti šele v prihodnji številki.

Tedenske vesti.

Finančna kontrola — sprejem novincev. V finančni kontroli je popolniti večje število pripravniških mest. Prošnje, ki morajo biti svojerodno spisane in kolkovane z kolkom 5 Din., je naslovljati na Oblastni inspektorat finančne kontrole v Ljubljani, Stari trg 34. Prošnjam je priložiti: a) navrstveno spričevalo pristojnega županstva (policijski ravnateljstva), b) izpričevalo državnega zdravnika, c) krstni list, d) šolsko izpričevalo, d) vojaško listino in e) pri nedoletnih roditeljsko ali varuško dovolilo. Priloge a, b in e morajo biti najnovejšega datuma in kolkovane z 20 Din., c z 10 Din., č po tar. post. 311 taks. zak. z 5 do 30 Din. ozir. kot priloga 2 Din., dočim so originalne vojaške listine koleka proste. Ustmena navodila prejmejo prosilci, ki ne smejo biti mlajši nego 18, a ne starejši kakor 35 let, pri vsakem oddelku finančne kontrole. **Oblastni inspektorat finančne kontrole.**

Zahvala. Najtopleje se zahvaljujem vsem, ki so me podpirali v moji nesreči, predvsem tajništvu in načelstvu S. Z. viničarjev in kmetskih delavcev v Ljutomeru ter vsem darovalcem. Bog vam stotero poplačaj! Tako tedaj bratje strnimo se v trdne vrste ter pomagajmo drug drugemu v nesreči, kot nas to uči krščanska ljubezen Jakob Kostanjovec, viničar, Wurberg.

Izkoriščanje naroda z vžgalicami. Vžgalice, ta monopolski predmet, ki nam je v vsakdanjem življenju, odkar smo opustili kresila na kamen, neobhodno potreben in menda ravno zato naši monopolski upravi dobrodošel objekt za izmозgavanje naroda.

V avstrijski republiki je že tihotapcem mogoče nabaviti 3 škatljice vžgalic za 1 Dinar in da so take kupčije zelo mikavne je razumljivo, kajti v SHS stane ena škatljica en Dinar.

Od tega denarja prejme tovarna, ki plača tudi občno pridobnino, davek na poslovni promet, bančne obresti, skrbi za nabavo vseh surovin, za nabavo in obrabo strojev, kurivo, plačo delavcem, provizijo trgovcu, gotov odstotek dotičnemu društvu, s čigar etiketo je škatljica opremljena, celih 34 par. dočim prejme država 66 par.

Občinske volitve na Ježici. Na binkoštni ponedeljek se je vršil v društvenem domu volivni sestanek SLS, na katerem je poročal g. Smodej. Sestanek je bil jasna priča, da je ogromni del Ježice v vrstah SLS, kar se bo izkazalo tudi v nedeljo 15. t. m. na volišču. Vsled izdajstva, ki ga je zagrešil Jakopič, nosilec liste s tem, da je brez vednosti in proti volji svojih volivcev vežal svojo listo z demokratsko-orjunaško listo, vlada med marksističnim delavstvom popolnoma upravičeno ogorčenje, haterega bo Jakopič v nedeljo kaj drago plačal. Še tisto malo zaupanja, ki ga je imel, si je s tem zapravil. Vsi delavci, in to brez razlike prepričanja, smo danes uverjeni, da se noben delavec ali delav. organizacija nikdar ne more vezati ali iti skupaj z ljudmi, ki so šli v Trbovljah z revolverji, noži in bombami nad delavstvo in to brez najmanjšega povoda s strani delavstva. Ta demokratsko-orjunaški akt je eden najnesramnejših pečatov na takozvanem sloven, liberalno kapitalistič. pokretu, ki si je hotel privoščiti v za delovno ljudstvo najtežjem trenutku človeške krvi. Vse sloven, delovno ljudstvo pa je ob tej priliki tudi uvidelo, da je bila SLS edina toliko poštena, ki si je upala kljub najhujšim terorizmu z čisto resnico na dan. V zahvalo za to bo pa ostalo sloven, ljudstvo vselej in povsod zvesto njej. Dne 15. maja bo vse ježensko delavstvo in kmetsko ljudstvo glasovalo za listo SLS. Vsak, ki ljubi pravico in poštenost, bo za to vrgel krogličico v prvo skrinjico. Proč z delavskimi izdajalci in Žerjavovimi Orjunci!

Zahvala policije: Več ljubljanskih stražnikov se prav priskrno zahvaljuje velikemu županu, g. dr. Vilko Baltiču, za razpust ljubljanskega občinskega sveta, ker bodo sedaj imeli končno mir pred apeli »Slov. Naroda« in »Jutra« radi sovjetskih gnezd na magistratu.

Veliki župan gor, mali župan dol. Veliki župan je odstavil ljubljanskega župana. Malega župana torej nimamo v Ljubljani več.

Mali župan gor, veliki župan dol. Malega župana pa bomo v Ljubljani spet izvolili, tedaj pa pojde veliki dol. Pa naj bo tako kot pri »Belem« konjičku: Kufre gor, kufre dol!

Pametno. Spričo resnih časov, v katerih živimo, je čisto prav, da je za komisarja na ljubljanskem magistratu imenovan predsednik »Rdečega križa« . . .

Dopisi.

Sv. Miklavž pri Ormožu.

Z ogorčenjem zabeležujemo naslednje vrstice, ker se nismo mogli udeležiti tridesetletnice kršč. socialnega pokreta v Ljubljani. Niti enega delegata nismo mogli poslati, tako smo v hudi denarni krizi vsi od prvga do zadnjega. Premožnih prijateljev pa nimamo, da bi kaj žrtvovali za naše ideje. Od zaslužka, ki ga imamo na dan, pa ne spraviš cel mesec skupaj, da zbereš 250 D, ki jih mora biti za vožnjo od nas v Ljubljano. Zatorej! Če bi bilo človeku dano, da bi imel glas kakor grom, ki pretresa vso zemljo, bi zaklical v svet: **Neodpustljiv greh** imajo vsi, ki so naš viničarski stan potisnili tako nizko, da z neumornim delom še vsakdanjega kruha ne zasluži, še manj pa kak rezervni groš za kak drug dober namen. **Neodpustljiv greh** vsem tistim, ki so rekli, da za delavske organizacije nimajo polovične vožnje. Za nas delavce, ki smo največja opora države, osobito mi viničarji, ki vam s svojimi rokami pripravimo tako-rekoč zastoj na raznih vinskih davkih in trošarini to-

liko v državno blagajno pa nimate za nas nič. Samo da bi kakih par tisoč volilnih kroglic od nas dobili, to bi vam delalo apetit, gospodje radikali. Če nam še tega ne morete dati, kako pa bi dali tistih 1.400.000 K in pa še breje krave povrh, kakor ste obljubljali pri zadnjih volitvah. Mislimo, da ste že od tistih krav vsa teleta prodali, krave pa pomolzi za roge in rep, viničarjem pa niti cmera niste dali. Neodpustljiv greh vsem tistim, ki nasprotujejo razvoju naše prave misli, katera človeka reveža enači z človekom bogatinom.

Udarjeni smo s tem zelo, da nismo mogli med Vas dragi tovariši delavci na ta slavnostni dan, da bi tem potom tudi imeli priliko med svetom izreči svoje težnje, da bi tudi mi občutili tista čustva, katera so občutila vaša sreča na ta veliki, za nas slavnostni dan. Kaj se je sklenilo za prihodnost radi vzamemo na znanje ter se hočemo po tem ravnati, kršč. delavsko misel širiti ter tako ostati vaši zvesti tovariši.

Zagorje ob Savi.

Tovariši! V ponedeljek 16. t. m. ob 7. uri zvečer je sestanek članov »Rudauske zveze«, v dvorani Zadruga doma. Ker je na sporedu več važnih stvari, prosim, da vsi točno pridete!

Vič.

Shod SLS stranke se vrši v petek dne 13. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani društvenega doma na Glincah. Dnevni red: 1. Poročilo o političnem položaju, poročata poslanca Stanovnik in Kremžar, 2. Občinske volitve. Ker je dnevni red shoda z ozirom na občinske volitve, ki se vrše v nedeljo 15. t. m., zelo važen, naj se ga udeležijo vsi volilci, tudi tisti, ki niso naši pristaši, pa se interesirajo za pametno in pošteno občinsko gospodarstvo.

Umrta je vsled težkih poškodb pri neki nesreči članica ODZ tov. Lukežič. Sv. maša za pokojno se je brala v ponedeljek 9. t. m. — Naj v miru počiva.

Prevalje.

Delavstvo tukajšnje parne žage, ki je last d. d. Krotan, je večinoma včlanjeno pri SZTD, kar pa tukajšnim rdečkarjem iste obrti prav nič po volji. Zato svetujemo Fajmutu in ostalim njegovim pristašem tukajšnje žage, da na pustijo naše člane pri miru, ako ne, bo šlo zob za zob. Za danes samo toliko, ako bomo primorani, bomo pa drugič več poročali. Delavec.

Krekova mladina.

Poslovali smo se v nadi da smo utrdili naše delo in prepričanje. Spoznali smo se ravno ob priliki 30-letnice krščansko socialnega delavskega gibanja. Sedaj pa na delo, ki nas čaka. Vam, ki ste dospeli iz lepe Štajerske v tako lepem številu, povrnemo ob priliki vaš poset. Vsa delavska mladina, ki si bila častno zastopana, ne pozabi, da je bilo vse dosedanje delo do 30-letnice delo naših starešin; bodočnost pa je naša. Naročamo vam tu ponovno, da ne smemo z delom nič prenehati, temveč z podvojeno silo iti naprej. Ob priliki blagoslovljenja prapora v naši podružnici Sneberje-Zadobrova se ponovno zberemo tu v ljubljanski okolici.

Kapitalizem in „moderna“ kultura.

Kapitalizem kot vladajoč faktor v današnjem družabnem redu, ki je posledica kapitalizma, je vsadil svoja zlahtna semena tudi v današnjo kulturo.

Kultura je danes monopol gotovega stanu. Novodobna kultura je zajedalka, ki se rodi od znoja in dela delavnih mas, je stavba, zgrajena na ljudski bedi. Zagovorniki kapitalističnega družabnega reda kažejo še samo edino na to svetlo točko t. j. kultura, ki jo je povzdignil baš kapitalizem. Da, v resnici kapitalizem je dvignil kulturo, jo odcepil človeški družbi in jo ustvaril za privilegij posejudočim stanovom. Iztrgal jo je iz rok tistih, ki so jo pomagali ustvarjati, te, ki imajo največ pravic do nje, je pahnil v temo nevede in nazadnjaštva. Masa naj živi v nevednosti! To je geslo, to je načelo kapitalizma. Kakor je kapitalizem vpregel v svoj produkcijski voz moderne sužnje, ročne delavce, tako je usužnjil tudi kulturo. Kulturni delavci, znanstveniki, umetniki, vsi ti morajo biti več ali manj v službi kapitalizma. Poglejmo si samo umetnike v naši ožji domovini. Borba za kruh jih je prisilila, da morajo svojo umetnost uporabljati v reklamne svrhe velepodjetij in raznih drugih podobnih kapitalističnih institucij. Domovina sama jih vodi v tujino. Taljin hram ni več ono mesto, kakor je bito to nekdanj Grkom, središče vseh umetnosti

pristopno najnižjim slojem, ampak je samo zabavišče posejudočih. Kulture so dandanes deležni le oni, ki jih ne tlači borba za vsakdanji kruh, oni le so jo deležni, kakor so deležni vseh drugih dobrot. Množica pa, ki se mora boriti za svoj obstanek, katere pogled je uprt v zemljo, iz katere si izvabi s svojimi krvavimi rokami drobtinico kruha, ima od kulture bore malo ali pa nič. Današnja kultura je masi le luksuz in znak suženjstva.

Moderna prosvitljena doba vedno naglaša in povdarja blagodejen upliv kulture na človeštvo. Toda v lipu nam bo popolnoma jasno, kako upliva današnja kultura na človeštvo, ako se ozremo nazaj na svetovno morijo. Ali je mogoče, da je v kulturni dobi 20. stoletja divjala svetovna morija?

Tisoči so se morali žrtvovati samo, da ima blagostanje eden razred. Vse tehnične iznajdbe, ki naj bi služile v olajšavo dela vednih mas, so se uporabile, da se je vzela ekzistenca milijonom, da so se zaslužnili stotisoči. Da, tukaj leži pred nami v vsej svoji goloti tisti blagodejni upliv, ki mesto da osrečuje in blaži, onesrečuje in pogublja.

Kaj zgubi proletarijat z današnjim nosilcem kulture, s kapitalizmom? Nič, samo spono in vezi; kakor je dejal Marx.

Moderna naša doba je pa obenem tudi doba brezmejne svobode. S kakšnim sarkazmom in pomilovanjem zro klicarji moderne kulture na srednji vek. Slikajo ga kot dobo teme, stoletje suženjstva. Toda ali ni 20. stoletje tudi doba suženjstva? Preštejte če morete narodne manjšine, ki so jim takozvani »kulturni« narodj odvzeli popolno gospodarsko in individualno svobodo. Vse to pa seveda pod pretvezo osrečujoče kulture. Današnje suženjstvo je večje, je hujše in strašnejše od onega v srednjem veku. Glej moderne sužnje, kako garajo in delajo dan za dnevom prostovoljno, da ne poginejo za cestnim ogrom. Mogočne stavbe z krasnimi sobanami, vse to je delo njihovih rok. Toda oni prebivajo in stanujejo v nizkih barakah v zaduhlih podzemeljskih beznicah. Ali je to oni blagodejni upliv novodobne kulture?

Vse to je plod in posledica kapitalizma. Kapitalizem je danes uvedel anarhijo v produkcijo, vrgel kulturo z njenega visokega piedestala v smrdljivo mlako vladajočega profita ter jo tako izneveril njenemu visokemu namenu. **Kultura bo blagodejno uplivala le tedaj, ko bodo ljudstva socialno osvobodjena.**

Zahtevajte „PRAVICO“ po vseh gostilnah in javnih lokalih, posebno še v industrijskih krajih!

Drobiž.

Celokupna vlada ruske Unije

je sestavljena takole: Rykov (predsednik), Kamenev (namestnik), Čičerin (zunanje zadeve), Trockij (vojna), Krasin (zunanja trgovina), Smrnov (poljedelstvo), Kalmanovič (prehrana), Vladimirov (finance), Bahutov (delo), Beloborodov (notranje zadeve), Kurskij (pravosodje), Lunačarskij (prosveta), Semačko (zdravstvo), Jakovenko (socialno skrbstvo), Švernik (deavska in gradbena inspekcija), Bogdanov (predsednik narodnega gospodarskega sveta).

New-Yorški hoteli.

V New-Yorku zidajo sedaj 20 novih hotelov, ki bodo imeli 5000 sob in okoli 15.000 postelj. Stali bodo 55 milijonov dolarjev. Vseh hotelov bo potem v New-yorku 300.

Živela vojna!

Škoda, ki jo je vojna naredila samo z vničevanjem v Porurju, se cení na 140 milijard francoskih frankov. Ob vojni so obogatele banke in vojni oderuhi.

V Kanado

pravijo, da se lahko izseli letošnje poletje tisoč poljskih delavcev. Ministrstvo za socialno politiko trdi, da je delo zanje že zasigurano v tamošnjih farmah. Ti izseljeniki morajo biti zdravi, morajo imeti potno dovoljenje in dovolj denarja za pot. Poleg tega pa še posebno garancijsko pismo kanadskega komisarja g. Willansa v Antverpnu. Sicer jih naše oblasti ne bodo pustile preko meje.

Grška republika.

Grški plebiscit je izkazal večino za republiko. Tako so Grki prišli do ljudovlade. Dne 1. maja so imeli slovesno zahvalo v stolni cerkvi v Atenah. Po zahvalni pesmi so ministri in višji uradniki prisegli zvestobo republiko. Vojaštvo pa je prisegalo istega dne popoldne na trgu.

Za pouk in zabavo.

Talleyrand in njegov podpis.

Talleyranda je neki sitnež neprestano nadlegoval za podpis; kardinal mu pa ni odgovoril. Ko pa oni le ni hotel odnehati, mu je poslal Talleyrand sledeč vabilo: »Gospod, pridite jutri opoldne k meni na obed. Povabil sem več zelo duhovitih prijateljev in bi ne bil rad edini tepec med njimi.« Pa ga ni bilo.

Ni rože brez trnja.

Lord Bussingham je rekel slepemu pesniku Johnu Miltonu, ki je bil tretjič oženjen, in sicer zelo nesrečno: »Vaša gospa je roža.«

Milton se je turbno nasmejal in je rekel: »Videl je ne morem, ker sem slep. A na njenih trnih čutilim, da je res roža.«

Milton (1608—1674) je velik angleški pesnik. Zlasti je znan njegov »Zgubljeni raj«.

Primerjaj tudi Zgod. anekdote, I. zvezek, stran 95.

Borza.

Vrednost denarja na zagrebški borzi dne 5. junija 1924

Za 1 italj. liro Din. 3.59⁰⁰—3.62⁰⁰.
 „ 1 funt šterling Din. 3.58⁰⁰—3.61⁰⁰.
 „ 1 am. dolar v čeku Din. 82.50—83.50.
 „ 1 am. dolar v gotovini 81.87⁰⁰—82.87⁰⁰.
 „ 1 francoski frank 4.17⁰⁰—4.22⁰⁰.
 „ 1 češko krono Din. 2.42⁰⁰—2.45⁰⁰.
 „ 1 švic. frank Din. 14.62—14.72.
 „ 10.000 nem. avstr. kron Din. 11.63—11.83.

Dne 10. VI. 1924.

Za 1 italj. liro Din. 3.64⁰⁰—3.67⁰⁰.
 „ 1 funt šterling Din. 364.10—367.10.
 „ 1 dolar v čeku Din. 83.80—84.80.
 „ 1 franc. frank Din. 4.25—4.30.
 „ 1 češko krono Din. 2.46⁰⁰—2.49⁰⁰.
 „ 1 švic. frank Din. 14.85—14.95.
 „ 10.000 nem. avstr. kron Din. 11.80—12.

Kdor veruje vase, premaga vsako oviro. Pogin mu raste iz grenkega trpljenja, da dela to, kar je spoznal za dobro. Hammer.

Dovolj je luči za tiste, ki hočejo verovati, pa tudi dovolj teme za one, ki nočejo verovati. Pascal.

Naj se razvijajo prirodoslovne znanosti, naj se dviga človeški duh kakor hoče — preko višine in npravne kulture krščanstva, kakor sije iz evangelijev, se ne more povspeti. Krščanstvo je višje od vsake filozofije in ne potrebuje njenih aksiomov. Goethe.

Preden pride človek do vere, mora najti svoje človečanstvo. To pa najde le v ljubezni in po ljubezni. Schleiermacher.

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani

je edini slovenski zavarovalni zavod, ki zavaruje proti požarnim škodam poslopja, premičnine in poljske pridelke. Sprejema življenska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Naročajte

„SOCIALNO MISEL“

mesečnik za vse panoge socialnega in kulturnega življenja.

Urejujejo:

dr. A. Gosar, Fr. Terseglav in dr. Engelbert Besednjak.

Naročnina za 1. 1924 znaša: za Jugoslavijo 40 D., za inozemstvo 50 D., posamezna šte. stane 5 D.

Dobi se še tudi celoten 1. letnik za ceno 30 Din. II. letnik pa za ceno 40 Din.

Naroča se pri upravi „Socialne Misli“, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna, kolportažni oddelek, Poljanski nasip 2.

VSAK ČLAN KONZUMA

dobi najboljšo postrežbo v gostilni svoje zadruga Kongresni trg 2.

Poskusi! Ne bo ti žal!

Kuhinja izborna, — cene nizke.
 Abonenti dobe znižane cene.

Poskusi! Ne bo ti žal!